

Geen bede in de rede

Het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond heeft minister-president Van Agt blijk gegeven van zijn verontrusting over de pogingen de bede weer in de troonrede op te nemen. Nederland is geen christelijke staat, en de negentiende-eeuwse liberaal Van Houten stelde reeds dat „een verzuhting omtrent den hooger en zeegen“ niet juist was „in een staatsstuk, uitgaande van een staatslichaam van een land waar rechtens en feitelijk niet alleen vrijheid van geloof, maar ook vrijheid van ongeloof bestaat“.

Vóór het schrappen van de bede had het bestaan van een traditie nog een min of meer geldig argument kunnen zijn voor de handhaving. Maar nu die traditie eenmaal is doorbroken, zou een herstel ingaan tegen de door ons gewenste levensbeschouwelijke pluriformiteit van de overheid.

De Raad van Kerken heeft zich onlangs tot de media gericht om iets te doen aan het „toenemend misbruik van Gods naam“. De Raad van Kerken wil „een beleid dat het kweten van kleine en grote groepen bestrijdt“.

Allemaal heel mooi, maar het is wel jammer dat de Raad van Kerken zich in dit kader niet uitspreekt over het gebruik van god in staatsstukken van een levensbeschouwelijk pluriform land als het onze. Ook zegt de Raad van Kerken niets over de bijzonder kwetsende wijze waarop de Evangelische Omroep humanisten afschildert als de oorzaak van alle kwaad. Als de Raad van Kerken eerlijk is, zou zij zich ook hierover moeten uitspreken. Ik wacht met spanning af.

ROB TIELMAN

Standpunt van Verbandsbestuur over huisvesting van bejaarden

Al bijna 30 jaar werkt de H.S.H.B. – de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden, een organisatie die werd opgericht door De Vrije Gedachte, het Humanistisch Verbond en Humanitas.

Door allerlei ontwikkelingen is het gewent geworden dat de humanisten van die drie organisaties zich hernieuwd gaan bezinnen op de doelstellingen in deze sector van onze activiteiten.

In Humanitas leeft de gedachte om het levensbeschouwelijke karakter van onze huizen en nieuw te bouwen centra minder sterk te accentueren en meer wijk- en buurtgericht te opereren. Met dit doel heeft Humanitas een brochure gepubliceerd. Al is het uit eerste besprekingen duidelijk geworden dat het niet in de bedoeling ligt van Humanitas om de huizen een kleurloze neutraliteit te verlenen – een aanvaankelijke indruk die gelukkig is weggelaten – toch hebben beide andere humanistische partners in de H.S.H.B. op belangrijke punten een nogal afwijkende mening. De discussie is op gang. In de eerste plaats natuurlijk in de H.S.H.B. Daar proberen de drie deelnemers hun standpunten bij elkaar te brengen om in één samenvattend stuk het perspectief van de humanistische bejaardenhuisvesting voor de komende tijd uit te zetten.

Het Hoofdbestuur van het Verbond heeft zijn standpunt ingebracht volgens de nota die wij in extenso afdrucken op pagina 4 en 5 van dit nummer.

De E.O. (méér dan een omroep): een gesloten front van „zekerheden”

Op 30 nov. '77, van Casper Vogel, hoofd RTV van het Hum. Verb. aan het bestuur van de E.O.

„... Het heeft ons getroffen hoe eenzijdig, onvolledig en misleidend uw voorstelling van het Humanistisch denken is geweest. ... Wij nodigen u dringend uit uw kijkerspubliek over het humanisme alsnog eerlijke voorlichting te geven, op basis van onderscheiden van feiten en meningen. Desgewenst kunnen wij uiteraard een woordvoerder aanwijzen. Indien u zich – om welke reden dan ook – bezwaard voelt om uw zendtijd hiervoor in te ruimen, dan zijn wij bereid voor uw publiek, dus binnen uw programma, in tien minuten van onze eigen zendtijd kort en zakelijk de beginnelen van het humanisme en z'n opkomst in de renaissance weer te geven....”

Op 5 dec. '77 van drs. L. P. Dorenbos, directeur van de EO aan C. Vogel, hoofd RTV van het Hum. Verbond.

„... Dr. Schaeffer gaat dieper in op de twee hoofdstromingen in het westerse denken en de westerse cultuur. ... Waartoe die keus leidt zal in de loop van de serie steeds scherper worden omlind. ... In het licht van het bovenstaande zal het u duidelijk zijn dat wij het overbodig achten van uw vriendelijk aanbod tot nadere explicatie in uw zendtijd gebruik te maken ...”

Op 24 febr. '78 van F. ter Velde, namens de Stichting EO aan C. Vogel, hoofd RTV van het Hum. Verbond.

„... willen wij u bij deze hartelijk uitnodigen op ons congres met dr. Francis Schaeffer op D.V. zaterdag 11 maart aanstaande in de aula van de Vrije Universiteit, De Boelelaan 1105 te Amsterdam-Buitenveldert. ... een nadere kennismaking met de argumenten van dr. Schaeffer en de reacties daarop van de aanwezigen (zou) ook voor u van belang kunnen zijn”.

Op 2 maart '78 van Casper Vogel, hoofd RTV van het Hum. Verbond aan F. ter Velde, afd. voorlichting van de E.O.

„In dank ontving ik uw uitnodiging ... Ik zal hieraan geen gevolg geven om redenen die ik tot beter begrip hieronder uitdrukkelijk vermeld. Uit geen aankondiging is mij gebleken dat gestreefd wordt naar een evenwichtige meningsvorming, op basis van gelijkwaardigheid der gesprekspartners. ... Overigens zie ik ook niet in, hoe onwrikbare, naar hun aard indiskutabele geloofsvoorstellingen als uw omroep propageert ooit een vruchtbare inbreng in een „open debat” kunnen zijn. ...”

Op het Schaeffer-congres van de EO dus geen officiële vertegenwoordiging van het Hum. Verb.; wél een geestverwant, die in een uitvoerige brief een onzer verslag uitbracht van dat middagje Schaeffer. Met zijn instemming hieronder enkele citaten uit die brief:

„Nou, ik ben er geweest op dat congres. ... Het begon me wel te benauwen met 1.100 mensen in één ruimte, die zo'n enghartig denkschema hanteren. ... In de openingstoespraak releveerde de gespreksleider dat het H.V., dat kritisch stond tegenover de tv-serie, was uitgenodigd om in discussie te treden met dr. Schaeffer, maar tot hun spijt had het H.V. geantwoord, dat ze geen prijs stelden op het debat. ... Ik geloof dat het HV terecht deze uitnodiging heeft afgewezen, want binnen de bedreven discussietechniek heeft de opposant geen schijn van kans. Hij krijgt hoogstens vier minuten spreektijd, waarin hij zijn vraag moet formuleren, die daarna zeer omstandig door de man op het podium wordt beantwoord. ... De humanistische wijze van denken staat zo diametraal tegenover deze scholastieke redeneertrant, dat het onmogelijk is in vier minuten dit gesloten front van „zekerheden” te doorbreken. En het zou van grote hoogmoed getuigen ook maar enige hoop te koesteren, dat men mensen, die iedere verandering afwijzen en alle stormen, filosofische, wetenschappelijke, technische, industriële, politieke en sociale over zich heen hebben laten gaan, zonder daardoor beïnvloed te worden, in vier minuten ook maar enigszins van mening kan laten veranderen. Veranderen is voor hen van de duivel. ... Wat God doet is per definitie goed. Wat de mens doet is uit den boze. ... Natuurlijk zei dr. Schaeffer lelijke dingen over het humanisme, of liever: hij gaf een beeld van het humanisme waarin wij ons zelf niet herkennen. Maar ik meen, dat je niet eens kunt zeggen, dat het een leugenachtige wijze van voorstellen is. Zij geloven daar namelijk even absoluut in als in hun eigen Godsvoorstelling. ... We kunnen met deze mensen niet werkelijk discussiëren. Wat we naar mijn mening wél moeten doen: onze eigen opvattingen naast de hunne zetten, zodat de mensen kunnen kiezen.”

De clubkaart

Er is iets, dat ik u nog niet heb verteld. „Veel bijzonders kan dat nooit zijn,” hoor ik u denken, want er zijn Humanisten, die beweren, dat ze door mijn cursiefjes alles van ons weten. Bijna alles dan, want soms ont-snapt er wel eens een kleinigheid.

Door de bittere ervaring in onze vakantie verleden jaar, toen we door de enorme plensregens op de terugweg 's avonds nergens onze tent konden opzetten en een hotel moesten zoeken, hebben we het grootse besluit genomen om ons een caravan aan te schaffen.

In dit soort gewichtige aangelegenheden gaat mijn man niet over één nacht ijs. Zodra de komst van een caravan in ons leven eenmaal onomkeerbaar vaststond, werden er links en rechts inlichtingen ingewonnen en prospectussen aangevraagd. Lange lijsten met gegevens van testen en onderzoeken naar maten, soorten en gewichten bedekten dra zijn bureau, ik hoorde hem voor zich heen mompelen en zag hem doorstrepen en aankruisen. In zo'n stadium hou ik me zorgvuldig op een afstand, want dan zeg ik toch altijd de verkeerde dingen. Vooral het gewicht van de caravan is belangrijk, want de auto moet hem tenslotte kunnen trekken. Wat dat wil zeggen, hebben we jarenlang aan den lijve gevoeld, als we met een tot de nok toe afgeladen 2CV met onze drie spruiten erin en nog een aanhangkarretje erachter, door de Franse heuvels reden. Het zweet stond ons dikwijls in de handen, want er waren heel ver-vaarlijke hoogtes bij, waar geweldige vrachtcombinaties puffend en blazend meter voor meter tegenop kropen. Daar zaten wij dan tussen, doodsbenuwd dat de motor zou afslaan, omdat we te zwaar beladen waren.

Dorstend naar nog meer kennis, meldden we ons aan als lid van de caravan-club. Er kwam een echtpaar bij ons op bezoek en aan 't eind van de avond bleek, dat we van dat moment af toegelaten waren als aspirant-lid. Als aspirant-lid moeten we nu, met onze clubkaart, voorzien van een rode stip, zo nu en dan eens meedoen aan een kamp op een van hun eigen terreinen, vertelde de meneer. Ik zag mijn man wazig knikken. Daar komt natuurlijk nooit iets van. Trouwens, het zou ook nog niet eens kunnen, want sinds onze bestelling op de RAI in december, hebben we van de caravan-leverancier niets meer gehoord.

Misschien wordt het toch wel weer de tent dit jaar. Alleen die kaart met die rode stip. Wat zouden we daar dan mee moeten doen?

ANS SPIGT

Het Sterrenfonds stuurde u een boekje met een gat --

Nieuwe opzet voor Steunfonds Praktisch Humanisme

Drie taakgroepen gaan zich belasten met activiteiten op specialistische gebieden

In het nummer van de Humanist van 1 maart waar door de funktionaris van de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme, Frits van Soestbergen, een beroep werd gedaan op de leden van het Verbond om steun te verlenen aan de maartaktie van het Steunfonds werd in een begeleidend artikel tevens een stuk informatie verstrekt over de geschiedenis van het Steunfonds. Van Soestbergen besloot dit artikel met de toezegging, „het zal duidelijk zijn dat voor de zeer geschakeerde activiteiten van het Steunfonds verschillende aanpakken nodig zijn. We zullen hierover, in de toekomst, graag iets meer vertellen.”

Welnu, die toekomst was zo nabij dat wij nu reeds op bovenaangehaald artikel een vervolg kunnen schrijven.

BESTUURSMUTATIES

In een speciaal hiervoor belegde vergadering werd op donderdag 16 februari in Amersfoort officieel afscheid genomen van de heer **W. Ruitenber**, tot dat moment voorzitter van de Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme en van de nieuwe Stichting Vermogensbeheer.

Ruitenber maakte ruim 20 jaren deel uit van het bestuur van de eerstgenoemde Stichting en was initiatiefnemer tot oprichting van de Stichting Vermogensbeheer. In zijn plaats werd, tezelfder tijdstip, tot voorzitter van beide Stichtingen benoemd **Jan Hemerik**, die reeds een aantal jaren als vice-voorzitter fungeerde. De nieuwe voorzitter is in de humanistische organisatie geen onbekende.

Tijdens het afscheid van Ruitenber, sprak Hemerik woorden van grote waardering voor de langdurige en niet aflatende activiteit van de scheidende voorzitter. Onder zijn leiding werden in de loop der jaren miljoenen guldens ingezameld ter ondersteuning en in standhouding van de humanistische organisatie. Een zaak welke eens door Pols met groot enthousiasme en inzet werd opgezet werd, onder de zakelijke leiding van Ruitenber uitgebouwd tot een stuk financiële veiligheid ten behoeve van het voortbestaan van het Humanistisch Verbond en het praktische humanistische werk in het bijzonder.

Hemerik wenste hierbij zijn voorganger nog vele jaren van goede gezondheid, waarbij hij zei zich, met zijn medebestuurssleden, te verheugen over het feit dat Ruitenber als adviseur van het bestuur steeds – te raadplegen – zal blijven.

Vervolgens nam Rob Tielman het woord, namens het hoofdbestuur van het H.V. Ook hij sprak zijn dank uit aan Ruitenber voor zijn vruchtbare arbeid ten behoeve van de financiële kant van de humanistische zaak. „De gesprekken die ik in de korte tijd dat ik als voorzitter van het Verbond fungeer met Ruitenber heb mogen voeren, heb ik als zeer waardevol en prettig mogen ervaren”, aldus Rob Tielman in zijn afscheidswaarden tot Ruitenber. Namens beide besturen werd Ruitenber een bronsplaatje aangeboden van de Nederlandse kunstenaar Carla Manrho.

Het bestuur van de beide Stichtingen, kortweg te noemen Steunfonds en Vermogensbeheer is thans als volgt samengesteld:

Voorzitter:	J. P. Hemerik
Vice-voorzitter:	F. K. van Broekhoven
Wnd. secretaris:	R. van Kleef
Penningmeester:	A. G. W. Termeulen
Leden:	H. Dentz N. de Hartog A. de Nijis J. G. Tromp A. J. Wichers van Krefelt
Adviseurs:	W. C. Fiege B. J. Max W. Ruitenber
Funktionaris:	F. C. van Soestbergen

AAN DE SLAG

Het nieuwe bestuur kreeg niet lang tijd om zich op deze bestuursmutaties te bezinnen want voor 4 en 5 maart werd het reeds voor een werk-weekend bijeen geroepen in Hotel Rodenstein te Doorn, om zich te beraden op een nieuwe organisatie-struktuur van beide Stichtingen.

Uit het bovenstaande is duidelijk dat de beide stichtingen Steunfonds en Vermogensbeheer hetzelfde bestuur hebben, bemand met dezelfde bestuurssleden. Wanneer men spreekt over zulke omvangrijke onderwerpen als algemene fondswerving, waarbij o.m. te denken valt aan de bekende Maartakties en Sint Nicolaasakties aan het verwerven van legaten en nalatenschappen met haar ethische en juridische aspecten, het beheren van vermogens met haar specifieke beleggingsproblemen, dan is dit nog maar een greep uit de omvangrijke problematiek waarmee dit bestuur wordt gekonfronteerd. En dan betreft dit alleen nog de beleidsproblematiek daar het dagelijks beheer, voor een belangrijk deel procedureel door funktionarissen dient te worden afgehandeld.

Het mag dan enerzijds een voordeel worden genoemd over een kwantitatief sterk bestuur te kunnen beschikken, (het bestuur bestaat uit tien leden plus drie adviseurs), anderzijds werkt „ieder zijn zegje” sterk remmend op een zo noodzakelijk slagvaardig beleid. En dit zeker wanneer de vergaderfrequentie tot tien maal per jaar beperkt blijft. Zo kon het gebeuren, dat, op zichzelf, belangrijke onderwerpen, door

W. RUITENBERG
de man die ging na als voorzitter ruim 20 jaar leiding te hebben gegeven aan ons Steunfonds.

JAN HEMERIK
de man die kwam als de nieuwe voorzitter van het Steunfonds, na reeds sedert 1972 deel te hebben gehad in het bestuurswerk voor dit fonds.

gebrek aan tijd, eenvoudig niet aan de orde konden komen.

Om nu van de aanwezige mankracht en het aanwezige specialisme in het bestuur een zo efficiënt mogelijk gebruik te maken, werd besloten het bestuur in **drie taakgroepen** te verdelen, te weten de taakgroepen klassieke fondswerving, basisfonds en vermogensbeheer. Onder de taakgroep klassieke fondswerving vallen dan o.m. de in het Steunfonds historisch gegroeide inzamelingsakties.

De taakgroepen zullen ieder uit hun midden een groepsvoorzitter benoemen, die met de voorzitter van het algemeen bestuur als coördinator, een soort dagelijks bestuur zullen vormen, althans zeer frequent overleg zullen plegen.

De algemene bestuursvergaderingen zullen in de toekomst tot drie à viermaal per jaar worden beperkt. Met regelmaat zal deze nieuwe beleidsorganisatie op haar werkzaamheid worden gewogen. Bij onverhoopte ontsporing of feilen zal de opzet, in onderling overleg, worden bijgesteld.

Een andere nieuwigheid bestaat uit de belangrijke beslissing, dat het Steunfonds, in de naaste toekomst, in den lande met **districtsconsuls** zal gaan werken. In het bijzonder voor de projekten executeur-testamentairschap en vermogensbeheer zullen plaatselijk bekend zijnde vrijwillige medewerkers worden gezocht. Bij uitbouw, in de toekomst, wordt hierbij in dicht bevolkte districten ook gedacht aan gehonoreerde funktionarissen. In januari van dit jaar werd door Hemerik reeds een preambule over dit onderwerp uitgebracht.

Tijdens het werk-weekend werden nu de eisen opgesteld welke aan de kwaliteit van een consul ten grondslag moeten worden gelegd. De taakgroep vermogensbeheer zal in de komende maanden trachten, aan de hand van deze gegevens tot een profielschets te komen.

Binnen niet al te lange tijd zal op dit onderwerp, in de Humanist, worden teruggekomen.

J.P.H.

--- m U!!!

Steunfonds Praktisch Humanisme
Postgiro 6168

Geen afwijzing bij voorbaat van alternatief voor CDA

In 1963 beschikten de drie thans in het CDA samenwerkende partijen nog over de absolute meerderheid van 76 zetels in het parlement. Thans kunnen zij samen met de VVD rekenen op 77 zetels. Al bij de volgende verkiezingen zou er dus best eens geen ruimte meer kunnen zijn voor de vorming van een kabinet van CDA en VVD. Zou er dan wel ruimte zijn voor een samenwerking van VVD met progressieven?

De hamvraag wordt ons voorgelegd in het onlangs door de Teldersstichting uitgegeven geschrift „**Liberalisme in de jaren tachtig**” en verdient nader commentaar. In menig opzicht immers zijn socialisme en liberalisme wortels van een zelfde stam en het is pas in de praktijk van de Nederlandse politiek, dat zij op tal van punten elkaars tegenvoeters zijn geworden.

Erfdeel

In het gemeenschappelijk erfdeel van goed socialistisch en echt liberaal perspectief staat de vrijheid centraal. Maar vrijheid veronderstelt niet een eindstadium, een stilstaand water, waarin je in 't vervolg kunt leven. Vrijheid is altijd een begin, een startsignaal voor de volgende fase. Vrijheid, wil het goed zijn, houdt steeds een streven in.

Bij de PvdA is de vrijheid dan ook toegepast op de **vrijheid tot** iets: men is niet alleen „ontworsteld aan de slavernij” maar voor de PvdA is de vrijheid allereerst keuzevrijheid, de ontplooiingskansen van een ieder overeenkomstig zijn talent en ongeacht zijn afkomst. Bij de VVD is het vooral de **vrijheid van**, die de nadruk krijgt: bezit maakt onafhankelijk, staat er in het VVD-programma. In de vrijheidsopvatting van de VVD verwacht men veel, zo niet alles, van de motor van het eigenbelang. Men is verkleefd aan de ondernemingswijze produktie waarbij niet de coördinatie maar de concurrentie hoogtij viert.

Na in kritische zin te zijn ingegaan op voor links weinig bevredigende aspecten van „Liberalisme in de jaren tachtig” (over werknemers-medezeggenschap, rol van de vakbeweging en aandacht voor de kansarmen in de samenleving) vervolgt Roethof aldus:

Natuurlijk zijn er ook bijdragen van Vonhoff en Geertsema over sectoren in de maatschappij waar progressieven en VVD wel degelijk praktisch politiek zaken zouden kunnen doen.

Smalle basis

Maar het blijft de vraag of dit alles niet een te smalle basis is om zelfs maar een wittebroodsweek in overweging te nemen. Intussen kan niet ontkend worden dat het traditionele liberalisme ook bij herhaling aan linksradicalere stromingen het aanschijn heeft gegeven. (---) Men mag daarom nooit volstrekt uitsluiten, dat er

DR. ROETHOF (PVDA) REAGEERT OP MR. GEERTSEMA (VVD)

Na in een voorgaand nummer van Humanist (28-2) aandacht te hebben geschonken aan de publikatie van de VVD „Liberalisme in de jaren tachtig”, in het bijzonder aan uitspraken daarin gedaan door Mr. Geertsema over mogelijke samenwerking (ooit) van VVD en PvdA in een regering, hieronder een reactie van PvdA-zijde, van het Tweede Kamerlid dr. Hein Roethof. Een reactie overigens die hij in eerste aanleg schreef voor het dagblad Het Parool (op 23-2) en die wij hierbij overnemen in verkorte vorm.

een nieuwe discussie binnen de VVD op gang zou kunnen komen. (---)

De Nederlandse partijpolitieke verhoudingen zijn de laatste jaren meer dan ooit in de stroomversnelling van het zogenaamde driestromenland geraakt.

De bereidheid van het CDA om zich in een positie links van het centrum te nestelen is na de jongste historische kabinetsformatie meer dan ooit ongeloofwaardig geworden. Het is dan ook niet meer zo duidelijk wat dan nog voor de PvdA het prae van het CDA boven de VVD zou moeten zijn. Alleen daarom reeds mag een alternatief, zo het zich aandient, niet bij voorbaat en zonder meer worden weggegooid.

Uit staatkundig oogpunt blijft het te betreuren, dat de Eerste Kamerfractie van de VVD in december 1976 gemeend heeft het gemeenschappelijke wetsvoorstel van PvdA en VVD inzake de abortus te moeten torpederen. Hier was een stuk praktisch werk verzet, dat duidelijk had kunnen maken hoe er in Nederland iets veranderen kan zonder dit altijd van het CDA afhankelijk te moeten stellen. Daar had een voorbeeldwerking van kunnen uitgaan. Maar wie weet, misschien lukt het wel als nog om op een ander concreet punt iets praktisch van de grond te krijgen. Zoiets telt altijd meer dan theoretische bespiegelingen.

● Het ware te wensen dat de minister van Justitie ongewenst zwanger kon worden.
Stelling INEKE HAAG

● Indien de kwaliteitsomschrijving van sommige levensmiddelen „Goed voor hart en bloedvaten” juist is, dan is het immoreel dat door éénzelfde fabrikant gelijksoortige produkten waarvoor deze omschrijving niet geldt, op de markt worden gebracht.

Stelling J. v. NIEUWKOOP

NOTITIE VAN HET Huisvest vanwege

De bemoeienis van humanistische organisaties ontstaan en voortgezet omdat er een grote behoefte aan verzorgingstehuizen die bestuur van het huis de ideeën en de mentaliteit van I Die behoefte was en is evident. Op de wacht lang zijn, komen zeer veel mensen voor die u van die typische signatuur. Dat is ook heel latere fase van het leven, is het belangrijk te (en b.v. niet voortdurend zinspeelt op een

Er zijn ook andere overwegingen: als het gaat om ethische vragen rond b.v. euthanasie, andere samenlevingsvormen dan het huwelijk, e.d., dan is het belangrijk dat men op de humanistische identiteit aankant en niet verrast wordt door andere ethische inzichten (b.v. van „ingeslopen” christenen die menen dat hún ethiek dé ethiek is). De humanistische organisaties hebben weloverwogen tegemoet willen komen aan de geschetste behoefte. Het uitgangspunt daarbij was, dat het een redelijk verlangen is om in een eigen karakteristieke leef- en woongemeenschap de mogelijkheid te hebben tot omgang met gelijkgezinden, tot gemeenschappelijke bezinning op de draagwijdte van de eigen levensovertuiging in een veelvormige maatschappij, alsook om in het eigen huis terecht te kunnen om in het reine te komen met de diverse problemen die zich ook en soms vooral bij bejaarden voordoen. Huizen van die soort bestonden er in 1945 niet en op dit moment is er in vele streken van ons land nog een groot tekort.

DEMOCRATISCH FUNCTIONEREN

De huizen voor bejaarden die vanwege de drie humanistische organisaties door de H.S.H.B. werden en worden opgericht en geëxploiteerd, worden dus niet beheerd met een zuiver praktisch oogmerk van alleen maar geschikte huisvesting en verzorging te leveren. Het bestaan van georganiseerde achterbannen bevordert bovendien het democratisch functioneren van de instellingen. Het loslaten van die georganiseerde achterbannen leidt tot ongebreidelde coöptatie en functionarissenmacht. De idee van waaruit de activiteiten op het gebied van de humanistische bejaardenhuisvesting worden verricht is niet neutraal of algemeen van aard. De huizen die in het kader van de H.S.H.B. worden beheerd zijn in beginsel en zoveel mogelijk in de praktijk huizen waarin de elementen van de humanistische levensovertuiging uitgangspunt en richtlijn voor bestuur en beleid zijn.

BELANGRIJKE OOGMERKEN

De bejaardencentra die uitdrukkelijk onder de signatuur van de H.S.H.B. worden

ing bejaarden humanistische organisaties

s met de huisvesting en verzorging van bejaarden is laag naar was. Er leefde en leeft een onbetwistbare d en geleid worden door humanisten die in de sfeer n levensovertuiging zoveel doenlijk verwerkelijken. jsten van de humanistische huizen, die erg lang, té drukkelijk kiezen voor het wonen en leven in een huis bed te begrijpen: juist in terminale situaties, in een even in een milieu dat de eigen zingeving respecteert (ernamaals).

gebouwd en geëxploiteerd, worden geleid en beheerd van de beginselen uit die het humanisme kenmerken:

a. De bewoners, de verzorgden hebben **recht** op een optimale huisvesting en verzorging – de exploitatie heeft materieel geen ander oogmerk. Er moeten democratische structuren functioneren waardoor de onaantastbare rechtspositie van de bewoners gerealiseerd wordt in verband met verantwoordelijkheden die gewenst en gedragen kunnen worden (Humanistisch Perspectief 1 en 2).

b. De **vrijheid** in woord en daad zal alleen zijn begrenzing vinden waar de vrijheid van anderen wordt aangetast. De vrijheid is evenwel niet alleen te realiseren door een stel regels vast te leggen. Vrijheid is vooral een innerlijke gesteldheid. Een tehuisbestuur dat alleen de orde reglementeert schiet te kort. In een humanistisch huis zal ook actief de gelegenheid en de mogelijkheid geboden moeten worden voor een ieder om in oprecht waardebesef zich te ontwikkelen tot inzicht in datgene wat in solidariteit met anderen werkelijk behoort te geschieden of achterwege gelaten te worden.

De **verdraagzaamheid** die bij die vrijheid hoort mag niet passieve gelijkmoedigheid of onverschilligheid worden. In humanistische huizen zal positief de bezinning op het onderling gedrag in overleg bevorderd moeten worden – in gesprekken, in discussies, in lezingen of in andere vormen van gedachtenwisseling (Humanistisch Perspectief 4 en 7).

c. Van een humanistische levensovertuiging uit kan men er niet omheen dat **eerbied voor de menselijke waardigheid en medemenselijkheid** in de kern een **activiteit** vormt die naar de ander toe gericht is, niet een indifferente onthouding van inbreuk in de leefwijze en de geestesgesteldheid van de ander. Voor humanistische tehuisbesturen betekent dit dat er organisatorische vormen geschapen moeten worden waardoor bewoners voor hun levensproble-

matieken te rade kunnen gaan bij levensbeschouwelijk gelijkgezinden die de deskundige scholing bezitten. Dit betekent dat humanistische geestelijke begeleiding en vorming aangeboden wordt en er met bewoners en personeel, vooral medisch en paramedisch personeel bezinnend overleg wordt gepleegd aangaande de aspecten van medische ethiek die in onze veranderende cultuur, in het bijzonder voor ouderen, dwingend overweging behoeven (Humanistisch Perspectief 8, 9 en 12).

PERSONEELSBELEID

Het is duidelijk, dat de keerzijde van de humanistische gerichtheid in beheer en beleid – die ook in het opnamebeleid tot uitdrukking komt – wordt gevormd door het specifieke personeelsbeleid, de selectie. Er zal met grote zorg naar worden gestreefd, dat minstens de sleutelposities in het bestand: directeur, hoofden van dienst, vooral de arts en het hoofd van de verpleegafdeling en bij voorkeur de verpleegkundigen, bezet worden door medewerkers die geacht kunnen worden van een humanistische gezindheid te zijn. Dat vloeit niet alleen voort uit de voorkeur die bij de humanistische organisaties bestaat voor een eigen sfeer, maar ook uit de zorgvuldigheid tegenover het personeel dat mogelijk in gewichtige situaties in gewetensconflicten zou kunnen komen te verkeren.

Al deze pogingen tot verwerkelijking van de inhoud van de humanistische levensovertuiging zal geplaatst worden in het kader van wat in het algemeen door de humanistische beweging op maatschappelijk en cultureel gebied wordt uitgedragen. Kortom de uitspraken, publikaties, uitzendingen, e.d. van de humanistische organisaties zullen in het huis ook zijn weerklank moeten vinden.

Het belangrijkste oogmerk hierbij is: de oudere een eigen sfeer te bieden en hem te activeren teneinde gemotiveerd aan het leven in het algemeen mee te blijven doen door deel te nemen aan activiteiten buiten het huis en, zo dat mogelijk is, ook van het huis uit in de direct nabije omgeving, vice versa.

HUMANISTISCHE SIGNATUUR MITS . . .

De specifieke **inhoudelijke** bemoeienis met de huisvesting van bejaarden vormt de enige doch voldoende rechtvaardiging voor humanistische organisaties om zich er daadwerkelijk en geafficheerd als zodanig, mee bezig te houden. Naarmate de wenselijkheid of mogelijkheid afneemt om inhoudelijk als humanistische organisatie iets bij te dragen aan de woon- of leefsfeer van een behuizing, in

diezelfde mate moet een humanistische organisatie – om redenen van zuiverheid en efficiency – zich als organisatie buiten op-richting, beheer en beleid van een dergelijke huisvesting houden.

Het kan in een situatie gewenst zijn met andere organisaties bejaardenhuisvesting of andere vormen van wonen op te zetten en te beheren. In alle voorkomende gevallen moet dan afgewogen worden of in redelijke mate behoefte bestaat aan en mogelijkheden aanwezig zijn om de in de voorgaande hoofdstukken geschetste specifieke humanistische beleavings- en gedachtensfeer voldoende te verwerkelijken.

Bejaardenhuisvesting en -verzorging, eventuele andere soorten van huisvesting voor andere groepen of categorieën waarbij een specifieke humanistische inbreng niet gewenst wordt, of niet relevant is, moeten niet onder uitdrukkelijke humanistische signatuur geplaatst worden.

Het is te overwegen de situatie van de hierboven bedoelde bejaardentehuizen, die nu nog in het kader van de H.S.H.B. worden bestuurd, opnieuw te bezien. Mogelijkerwijze kan onder de koepel van de H.S.H.B. een algemener, minder uitgesproken humanistische vorm van organisatie gevonden worden – b.v. de reeds bestaande Stichting Dienst Ideële Huisvesting – waarin algemener te noemen projecten wel onzerzijds bevorderd worden maar niet meer rechtstreeks bestuurd en beheerd. Wel zal dan via statutaire bepalingen de pluriformiteit die in bedoelde behuizingen moet heersen, verzekerd dienen te worden.

HOOFDBESTUUR
HUMANISTISCH VERBOND

Utrecht, 24 februari 1978

In nieuw Ont-moeten veel aandacht voor Hum. Vormings Onderwijs

Onlangs is verschenen no. 2 van jaargang 4 van „Ont-moeten” orgaan van het groepswerk van het Humanistisch Verbond. In dit nummer gaat Ysk Vondeling in op overeenkomsten en verschillen bij zelfhulp en praatgroepen binnen het HV. Ineke Mattern geeft haar ervaringen over een aantal jaren weer bij deelneming aan groepswerk van het HV. Marjan de Bruin gaat in op het functioneren in Rotterdam van een werkgroep eenzaamheid en naast nog enkele andere bijdragen, bevat het blad de weergave van het diepgaand interview dat Jan Hein Mooren had met Wieberen Koopmans over het Humanistisch Vormings Onderwijs, dat bij gelegenheid van de Maartaktie van het Steunfonds Praktisch Humanisme extra in de aandacht is gekomen.

VAN 31 JULI TOT 4 AUGUSTUS

Internationale humanisten congresseren in Londen

Enige maanden geleden schreef ik dat de voorbereidingen voor het IHEU-congres (31 juli tot 4 augustus 1978 in Engeland) goed vorderden. In de universiteit van Guildford waren al de nodige zalen voor vergaderingen en slaapgelegenheden voor de deelnemers gereserveerd. Maar enige tijd later bleek dat sommige van die ruimten ook al aan anderen waren verhuurd, onder meer aan een balletklas. Dat kan de zaak natuurlijk wel verlevendigen, maar het leek ons toch wat storend. Speuren naar een nieuwe accommodatie ondervond eerst weer vertraging doordat de Engelse universiteiten rondom kerstmis een maand gesloten zijn. Maar tenslotte wist Kenneth Furness, directeur van de British Humanist Association die de organisatie van het congres verzorgt, iets in Londen te vinden. Toen hij, zoals afgesproken, vier weken later over details kwam praten, kreeg hij te horen dat men besloten had het gebouw deze zomer op te knappen en dat er dus geen congres in geëvest kon worden. Zoals Furness zei: „I was more than a little peeved – actually I was purple with rage!” (Ik was meer dan lichtelijk ontstemd – ik zag paars van woe-de!)

Na een hernieuwde zoekactie is het uiteindelijk toch gelukt met de **London School of Economics and Political Science**, een passende omgeving voor discussies over arbeid. Het congressthema luidt namelijk „Work for human needs in a just society”. De congresgangers kunnen allemaal ondergebracht worden in een hotel niet ver daarvandaan, zodat er dan toch meer gelegenheid zal zijn voor informele contacten dan tijdens het Amsterdamse congres in 1974, toen iedereen over de stad was verspreid.

Inmiddels zijn de Engelse humanisten ook druk bezig om excursies te organiseren zoals onder meer een boottocht langs de Thames. Verder is er na het congres nog de mogelijkheid om met „mede-ongelovigen” een bezoek te brengen aan het Lake District. „Humanist Holidays” heeft daar van 5-19 augustus een hotel gereserveerd. Voor nadere informatie: IHEU, Oudegracht 152, Utrecht, tel. 030-312155.

NOORSE HEIDENEN

Dank zij de vertaalwerkzaamheden van enige Nederlandse humanisten – dat dank-zij is letterlijk bedoeld, en wel heel hartelijk – weten wij nu iets meer over Det Norske Hedningsamfun. Dat is een groep die enige tijd geleden contact met de IHEU heeft opgenomen. De leden noemen zich heidenen, een scheldnaam die zij met overtuiging dragen, net als de Geuzen destijds in Nederland.

Vooraf in en rondom Oslo voert men actie tegen de Evangelisch Lutherse Staatskerk die tot voor kort niets anders naast zich

Aansluitend samen op Britse vakantie

De mogelijkheid bestaat aansluitend aan het IHEU-Congres een vakantie door te brengen in Engeland. „Humanist Holidays” heeft voor dat doel een hotel gereserveerd in Keswick, een stadje in het Lake District. Het is een comfortabel hotel en het biedt uitzicht op een park en Derwentwater. Er zijn tal van mogelijkheden voor wandelingen en excursies. Keswick beschikt over een schouwburg. De kosten voor overnachting, ontbijt en avondmaal zijn £ 60 per persoon per week. Het hotel is van 5-19 gereserveerd door „Humanist Holidays”. Wie zich hiervoor wil opgeven of nadere inlichtingen wenst, wende zich rechtstreeks tot „Humanist Holidays”, mrs. Marjorie Mephram, 29 Fairview Road, Sutton, Surrey in Engeland.

dulde. Noorwegen heeft geen burgerlijke stand zoals wij die kennen: iedereen is ingeschreven bij de administratie van de kerk. Men krijgt bijvoorbeeld geen baan zonder het door een dominee ondertekende schooldiploma. De Noorse heidenen zeggen dat de staatskerk een oud huis is en dat het hoog tijd wordt dat het valt. Hun strijdkreet: Geen Verlosser, Eigen Verantwoordelijkheid!

Sedert 1976 worden er door studenten en andere jongeren op straat en in parken pamfletten uitgedeeld, toespraken en discussies gehouden. Ook organiseert men bijeenkomsten om met daarvoor uitgenodigde christenen te debatteren. Helaas heeft dat vaak als resultaat dat deze in hun overtuiging gesterkt worden dat zij voor die heidenen moeten bidden.

Een van de argumenten van de Hedningsamfun is dat de bemoeienissen van de staatskerk indruisen tegen de Verklaring van de Rechten van de Mens. Tot dusver lijkt deze vereniging zich vooral te kenmerken door agressie tegen de bestaande situatie. Men zegt wel dat het Noorse volk nu moet kiezen tussen de Evangelisch Lutherse traditie en de humanistische opvattingen, maar over die laatste is men nog niet erg duidelijk. Althans niet over de vraag hoe die in de praktijk behoren te worden toegepast.

Wij hopen in ieder geval zo'n Noorse heiden op ons congres in Londen te ontmoeten en dan wat meer over hun organisatie te horen.

Daadwerkelijk helpen bij nood in India

In de nood leert men zijn vrienden kennen, zegt het spreekwoord. Toen de IHEU in december vernam dat het „Atheïst Centre” in India door een cycloon getroffen was, heeft zij direct haar leden en de bij haar aangesloten organisaties op de hoogte gesteld, en niet zonder resultaat.

Het beroep op onze individuele leden leverde tot nu toe f 2071,17 op en acties van anderen zoals het stukje in „Humanist” van 1 februari jl. hebben daaraan nog eens f 2050,— toegevoegd, zodat de totaalstand nu f 4121,17 is.

Vele Nederlandse humanisten hebben hun steentje bijgedragen, maar u begrijpt dat het zonde van het geld zou zijn als we iedereen persoonlijk zouden bedanken. Daarom bij deze – ook namens het „Atheïst Centre” – onze hartelijke dank. Wij hebben onze Indiase vrienden gevraagd ons van de voortgang van de herbouw op de hoogte te houden. Als er nieuws is, zullen wij dat natuurlijk ook aan u doorgeven.

Eén Indiase krant besteedde ook aandacht aan de ramp die het „Atheïst Centre” trof en publiceerde een oproep voor financiële steun. Veel ingezonden stukken waren het gevolg. Men schroomde niet de vernietiging van het centrum te bestempelen als „de wraak van God”, daarbij voorbijgaande aan het feit dat van de 15.000 doden en 3.000.000 daklozen de slachtoffers in het „Atheïst Centre” slechts een zeer klein deel uitmaken.

Mocht u nog niet gegeven hebben en dat wel van plan zijn, de giro en bankrekening van de IHEU staan nog open, want het streefbedrag is nog lang niet bereikt. U kunt uw giften overmaken op giro 1632969 t.n.v. International Humanist and Ethical Union te Utrecht of op onze bankrekening 45.63.98.724 bij de AMRO-bank te Utrecht.

KORTE BERICHTEN

• Onze voorzitter, Piet Thoenes, is kortgeleden in Amerika geweest waar hij gesproken heeft met zijn collega Howard Radest. (De IHEU wordt voorgezeten door een driemanschap, de derde man is Mihailo Markowic.) In New York had Thoenes ook nog een heel plezierige ontmoeting met leden van de American Ethical Union.

• Wij ontvingen weer twee verzoeken om inlichtingen over een eventueel IHEU-lidmaatschap van het Centre d'Action Laïque, een zusterorganisatie van het Belgische Humanistisch Verbond, en van een schrijver-journalist in Griekenland die bezig is om met journalisten en academici een „Humanist and Ethical Society” op te richten.

NETTIE KLEIN

Humanist

Eindredacteur: Wim Jungman.

Gedrukt op kringloop-papier bij Lumax, Utrecht.

Redactie-adres: Hum. Verbond, Oude Gracht 152, Utrecht. Tel. (030) 31 81 45.

Abonnementsprijs voor niet-leden: f 20,— per jaar t.n.v. Humanistische Pers, postgiro 58, Utrecht.

Eerbied voor het leven

Zelfbewustzijn „bij dieren” is niet aange- toond, echter ook niet bij voorbaat uit te sluiten, aldus de heer Fiege in een aan- tekening bij mijn commentaar „Eerbied voor het leven” (Humanist 15 februari 1978). De zin van deze aantekening bij mijn opmer- king, dat sterk wordt getwijfeld aan het ontbreken van zelfbewustzijn bij dieren, ontgaat mij. Zelfherkenning in een spiegel is intussen bij de chimpansee en de oranje- oetan een vaststaand feit. Volgens de heer F. zou de denkende mens „een bewuste keuze uit alternatieven” kunnen doen. Ik wijs erop, dat er overvloedige aanwijzingen zijn dat onder de dieren althans de hogere apen eveneens over een dergelijk denkproces beschikken.

Volgens de heer F. zou „men” – ik vraag mij af wie? – kunnen tegenwerpen dat denken „slechts een vorm van wetmatig reageren is op biologische of andere gege-vens”. Zoals de omschrijving – een koe en andere voorwerpen – niet bepaald duidelij- k aangeeft om welke voorwerpen het gaat, maakt de heer F. het de lezer moeilijk in te zien welke „gegevens” hij op het oog heeft. Mede daardoor ontgaat mij de strek- king van de tegenwerping en begrijp ik niet waarom dientengevolge de redenering van mevr. S. en van mij „evenveel of even weinig” waard zijn. Wel is mij duidelijk, dat de heer F. tegenstellingen ziet tussen „bewust” en begrippen als biologisch, wetmatig en natuur. Mogelijk berust dit op onvoldoende inzicht in de natuurweten- schappelijke inhoud van deze begrippen. Ik heb sterk het vermoeden, dat de heer F. meent, dat ik de mens zie als een slechts reagerende reflexmachine in ouderwetse zin. Weten, denken en kiezen kunnen ech- ter als eigenschappen van het leven slechts

tot stand zijn gekomen op grond van wet- matigheden in de ruimte en tijd die gebeur- tenissen in de natuur vertonen. Weten en denken komen in hun meest elementaire vorm neer op het waarnemen van die wet- matigheden en het op grond daarvan schat- ten van de kans op het opnieuw voorko- men van gebeurtenissen (voorspellen; kie- zen). Het is willekeurig, en inmiddels ach- terhaald, te menen dat slechts bij de mens aan deze beslissingsprocedure „bewuste” aspecten zitten.

Als de heer F. meent tot meer inzicht in „de zijnswijze” van de mens te komen via „zelfverwerkelijking”, „tot-vrijheid- komen” en „overstijgt de mens de na- tuur”, hoop ik dat hij daar persoonlijk grote bevrediging in vindt. Ik betwijfel ech- ter of er problemen aan de menselijke sa- menleving nader mee tot een oplossing kunnen worden gebracht. Na volzinnen met dergelijke wendingen heb ik de neiging te denken: de humanistische priester heeft gesproken, het zij zo.

Bij zijn slotconclusie, dat de menselijke eerbied voor de natuur niet „de uitslui- tende noch de hoogste maatstaf voor zijn zedelijk handelen” is – wie beweerde dit overigens? – vergat de heer F. helaas mede te delen wat deze hoogste maatstaf volgens hem dan wel is.

DR. J. F. VERHEIJEN, Utrecht

1. Jammer voor een zo'n empirisch inge- steld man als V., dat hem de zin van mijn eerste aantekening ontgaat. Wel- nu: zo lang niets is aangetoond, houden twijfels slechts mogelijkheden in, het kan ja of neen worden.
2. Jammer dat ondanks „overvloedige aanwijzingen” nog niemand op de ge- dachte is gekomen de hogere aap met de mens gelijk te stellen. Kennelijk zijn er

toch nog essentiële verschillen die dat verhinderen, b.v. het kunnen vormen van een (zedelijk) waarde-oordeel.

3. Jammer dat V. de strekking van mijn opmerking dat men kan tegenwerpen „dat denken (wellicht) slechts een vorm van wetmatig reageren is op biologische of andere gegevens” ontgaat, mede vanwege het feit dat ik het woord „an- dere” heb gebruikt. Uit de aard der zaak zijn dat alle niet-biologische data, b.v. een natuurramp, de productiever- houdingen, enz. De kern van de zaak is of voor de mens – in staat zijnde tot een waarde-oordeel – met name vrijheid centraal wordt gesteld of niet (als postu- laat, als potentie, als in-verwerkelij- king-zijnde). In mijn hieronder vermeld boek heb ik uiteengezet dat zulks is af te leiden uit de zijnsmodus van de mens.
4. Met betrekking tot het door V. gestelde in de alinea handelende over „reflex- machine” verwijs ik naar hetgeen ik zoëven in de punten 2 en 3 stelde.
5. Jammer dat V. bij gebrek aan argumen- ten de lezer deelgenoot maakt van zijn associatie van ondergetekende met een „humanistisch priester die gesproken heeft”. Laat hij eens beginnen „Grondslagen van het Humanisme”, Van Praag (Boom '78) te bestuderen. Daarna wil ik best met hem van gedach- ten wisselen over door mij gebezigde termen zoals „zelfverwerkelijking”, „overstijgen van de natuur”, „tot vrijheid komen”, e.d. (behandeld in „Doen of Laten? Over de Grondslagen van het Zedelijk Handelen”. Fiege;

(Lees verder op pag. 8)

Opleiding voor vormingsonderwijs in en om Amsterdam

„Elke dinsdagochtend was het dan zover. Dan gaan we een uurtje naar het HVO. Erg leuk; spelen en dan erover praten.” Dit is zomaar een uitspraak van een kind dat op een Amsterdamse basisschool een jaar humanistisch vormingsonderwijs heeft ge- had.

Spelen en praten met kinderen over on- derwerpen waarbij de eigen geestelijke vorming uitgangspunt is, is belangrijk en dankbaar werk. Misschien denkt u na een opleiding dit vormingsonderwijs ook te kunnen geven. In dat geval: schrijf even naar mevrouw A. Cramer, Saturnus 47 in Duivendrecht of bel: 020-991559.

Zaterdag 8 april, aanstaande zaterdag dus, start een cursus in Amsterdam bestaande uit een weekende, een aantal zaterdagen en ongeveer 12 avonden. Ook in Zaanstad en het Gooi is er nog een groot tekort aan vormingsleid(st)ers HVO.

Wij niet in de buurt van Amsterdam woont, maar toch zo'n cursus zou willen volgen, wende zich tot Wieberen Koopmans, lan- delijk coördinator HVO, adres Postbus 114 in Utrecht. Na de aanstaande zomer- vakantie starten we cursussen in diverse plaatsen in het land. Nadere mededelingen volgen.

Lijst leverbare publikaties

Hieronder vermelden wij weer eens een lijst van publikaties, die verkrijgbaar zijn bij het Verbond. Zij kunnen worden be- steld door overmaking van het verschul- digde bedrag op girorekening no. 58 t.n.v. Humanistische Pers te Utrecht met ver- melding van de verlangde titels. De prijzen zijn inclusief verzendkosten.

„Het Humanistisch Verbond”, 143 blz., uitg. 1968 f 4,70

H. Lips, „Bevrijdend humanisme”, 182 blz., uitg. 1972, f 5,60

P. Spigt, „Uitgangspunten en doeleinden van het Humanistisch Verbond”, 19 blz., uitg. 1973 f 2,-

„Humanistisch Perspektief”, een beschrijving van maatschappelijke doeleinden met toelich- ting. 24 blz., uitg. 1977, f 2,50.

„De dag ligt nog voor ons”, een serie opstellen aangeboden aan prof. van Praag bij zijn afscheid als voorzitter van het Verbond. 211 blz., uitg. 1969 f 9,25

„Humanisme en arbeid”, een rapport van de stichting Socrates. 53 blz., uitg. 1968, f 4,20

„Het gezag”. Een rapport van de stichting So- crates. 38 blz., uitg. 1968, f 3,70

„Verslagboek van de nationale ecologie- conferentie van het HV”. 160 blz., uitg. 1975, f 6,70

W. C. Fiege, „Doen of laten”. Over de grond-

slagen van het zedelijk handelen. 97 blz., uitg. 1974 f 11,20

„Humanistische Antwoorden”. Een bundel vra- gen en korte antwoorden uitgegeven door de humanistische organisatie in Duitsland. 71 blz., uitg. 1975, f 5,-

„De stem van het Humanistisch Verbond”. Teksten van de publieke verklaringen van het HV uit de periode 1966-1974. 18 blz., f 2,-

„Humanistische gedachten over geweld”. Een rapport van een studiegroep. 9 blz., uitg. 1977, f 2,-

„De relatie tussen levensovertuiging en poli- tiek.” Een cahier samengesteld ter gelegenheid van een conferentie van Socrates. 24 blz., uitg. 1976, f 5,-

„Het Humanistisch Verbond over de positie van de vrouw in de samenleving.” Overdruk van enige artikelen uit de humanistische pers. 26 blz., uitg. 1975, f 4,-

„Huwelijk, gezin en alternatieve vormen.” Een dokumentatiecahier samengesteld ter gelegen- heid van een conferentie van Socrates. 30 blz., uitg. 1975, f 4,-

P. Spigt, „Geen leven zonder de dood”, 8 blz., uitg. 1977, f 2,50.

„Het Humanistisch Verbond en de jongeren”. Een informatie- en discussiecahier gericht op de vraag: „Wat kan eigentijds humanisme beteke- nen voor mensen, met name voor jonge mensen, in deze wereld?” 25 blz., uitg. 1977, f 5,-

(Vervolg Reacties)

Moussault '74). Ik stel (het verwerkelijken van) vrijheid als hoogste maatstaf voor zedelijk handelen.

W.C. FIEGE, Den Haag

Eerbied voor het leven

In „Humanist” van 1 maart j.l. geeft mevrouw Annette Stuivinga commentaar op mijn bedenkingen naar aanleiding van haar artikel in „Humanist” van 1 januari. Zij schrijft: „De denker in de mens is iets anders dan de hersenen”. Daar valt weinig tegen in te brengen. Maar in haar januari-artikel schreef zij: „Onze gedachten en gevoelens zijn niet lichamelijk, er is iets, dat denkt en voelt.” Het was deze scheiding die me in „Humanist” van 1 febr. deed reageren.

Onze hersenen worden m.i. bij het denken niet door een geheimzinnig „iets” gespeeld, maar ons denken behoort tot de functie van de hersenen. Het is een proces onder invloed van prikkels van binnen en buiten ons en gevoeld door de verwerking en de neerslag van een „oneindige” reeks ervaringen in de loop van de evolutie.

In en door dit proces heeft zich het menselijk bewustzijn ontwikkeld en ten slotte is ook een sterk zelfbewustzijn ontstaan. Dit laatste geeft ons het gevoel, dat de werking van de menselijke geest van een andere dan een natuurlijke orde zou zijn.

Nu wordt de kloof tussen mens en dier tegenwoordig niet meer zo principieel gezien als vroeger. Een menselijke foetus van 7 maanden blijkt een hersenstructuur als van een baviaan te hebben. Verschillende diersoorten bezitten vermogens die

het menselijk denken tamelijk dicht benaderen.

Om het denken als iets „onstoffelijks” te verduidelijken, schrijft mev. A. S.: „Indien de denker ophoudt te denken, bv. bij de dood, dan stoppen alle organische processen.” Is dit de zaak niet op zijn kop zetten? M.i. is het ophouden van het denken een van de gevolgen van het stoppen van een of meer organische processen (bv. de ademhaling, de werking van het hart). De „morele gevoeligheid” voor de invloed van bacteriën, waarover mev. A. S. in haar januari-artikel schrijft, brengt zij in haar commentaar terug op een „emotioneel niet uit ons evenwicht zijn”. Zo’n spel met woorden maakt een discussie wel erg moeilijk.

Liever nog even iets over de eerbied voor het leven. Strikt genomen acht mev. A. S. mijn opmerkingen dienaangaande juist. „Maar,” schrijft zij, „het maakt toch wel een groot verschil uit, hoe wij ten opzichte van de andere natuurrijken staan, zodat we niet meer dan strikt noodzakelijk is vernietigen om te kunnen leven.”

Alweer een afzwakking van de eerst gebruikte termen. Eerbied voor het leven is m.i. iets anders dan erkenning van en gevoeligheid voor het recht op leven van andere dan menselijke wezens. Eerbied is een begrip dat uitdrukking geeft aan een bepaalde menselijke verhouding. Waar het de ongelofelijk ingewikkelde natuurlijke processen aangaat, spreek ik liever van verwondering.

P. J. BECKER, Soest

(Met dank aan allen die aan deze schriftelijke discussie hebben willen deelnemen; hiermede besluiten we, althans op deze plaats, de wisseling van gedachten.

REDACTIE „HUMANIST”

GEHOORD, GELEZEN...

• In het maart-nummer van „Wordt vervolgd” van Amnesty International (losse nummers f 1,-) onder meer een beschouwing en analyse door Klaas van Smeden van het internationale probleem van de functie-uitsluitingen, met als directe aanleiding de geruchtmakende West-duitse **Berufsverbote**. Adres Amn. Intern. Nederl. 3e Hugo de Grootstr. 7 in Amsterdam. Tel. 020 - 847905.

• Israël kampt met een groot tekort aan verpleegkundigen en men streeft ernaar dit tekort te verkleinen mede met de hulp van buitenlandse algemene en gespecialiseerde verpleegkundigen. Nadere inlichtingen omtrent dit project bij de Nederl. Stichting „Verpleegkundigen voor Israël”, mevrouw C. M. Ebginge Wubben-Van Praag, Bachplein 544 in Schiedam, tel. 010 - 701033. Van kandidaten wordt verwacht dat zij een verbintenis aangaan voor tenminste een jaar.

• Journalist Hans Friedeman en bio-chemicus Lucas Reijnders hebben onder de titel „Knutsen aan de erfelijkheid” een boekje samenge-

steld over het fel omstreden DNA-recombinanten-onderzoek. Men kan het tegen betaling van f 5,70 op postgiro 170 55 82 bestellen bij uitgeverij Ordeman in Rotterdam.

• De stichting **Emmaus** (organisatie voor het lenigen van nood van mensen die het slechter hebben dan jezelf) organiseert in ons land een zomerkamp van 30 juni tot 15 augustus. Doel: inzameling van oud materiaal, de verwerking en de verkoop daarvan ten behoeve van de derde wereld. Inlichtingen: C. Chardon, Beeldhouwerstraat 7 in Arnhem. Tel. 085 - 621745.

• „Iedere inkomensklasse krijgt het ghetto, dat het verdient. De winstmakers krijgen Vinkeveen en Blaricum. Mensen die weinig verdienen krijgen weinig huisvesting. En iedereen die slecht is (dwz. bruin, ongetrouwd, homofiel, gescheiden, etc.), is ook wat betreft huisvesting slecht af.” Aldus Iglo, de „Woonkrant voor mensen die in de kou staan”. Het onlangs verschenen 2e nummer van de 4e jaargang (losse nummers f 2,75) is als thema-nummer gewijd aan oneerlijkheden en ondoorzichtigheden bij

VERBOND OP RTV

**RADIO ZONDAGS HILVERSUM I
VAN 9.30-10.00 UUR**

2 april „**HUMANIST ONDER DE MOERDIJK**”.

Portret van een afdeling in zuid-Nederland.

9 april **MAGAZINE**
Samenstelling: Rina Spigt.

16 april **VRIJHEID VAN ONDERWIJS VOOR IEDEREEN?**

Kunnen ouders voor hun kinderen de school kiezen naar de kwaliteit van het onderwijs?

Samenstelling: Riëtte Kuin
Presentatie: Jack Tsang

Soms

Soms is er iemand die iets zegt dat op zeggen lijkt, soms is er een vriend die opvalt met een woord, soms spreekt je vrouw je taal, soms zeg je zelf het oneindige

Soms zeg je zelf iets dat niet gezegd is, soms zwijgt je vrouw in alle talen, soms is er een vriend met een onuitsprekbaar verdriet, soms is er iemand die stom is geworden

Soms is er iemand die iets zegt dat op zwijgen lijkt, soms is er een vriend die schreeuwt van stilte, soms huilt je vrouw de nacht, soms zeg je zelf het oneindige

Soms zwijgt je zelf terwijl de tijd spreekt, soms zwijgt je vrouw het voorbijgaan, soms is er een vriend die afscheid neemt en een kalender achterlaat, soms zwijgt iemand voor eeuwig.

ARIE GELDERBLOM

de toewijzing van woningen. Redactie-adres Henri Polaklaan 10, Amsterdam. Tel. 020 - 223505.

• Op 24 mei aanstaande organiseert Veilig Verkeer Nederland in Apeldoorn een studie-dag op het thema „**Alcohol, medicijnen en Verkeer**”. De dag is voor iedereen toegankelijk. Inlichtingen bij Veilig Verkeer Nederland, Utrechtseweg 79 in Hilversum. Sluiting van de aanmeldingstermijn 24 april.

• De Vereniging **Woodbrookers-Barchem** organiseert ook dit jaar weer tal van cursussen op geestelijk, maatschappelijk en politiek-sociaal gebied. Een programma ware aan te vragen bij het Vormingscentrum Barchem, Woodbrookersweg 1 in Barchem, post Lochem. Tel. 05734 - 443.

UIT EN VOOR DE GEMEENSCHAPPEN

NOORD-WEST VELUWE

De gemeenschap, die reeds enkele tientallen jaren bekend staat onder de naam **Nunspeet** en omstreken heeft een nieuwe naam

gekozen, die door de verschillende plaatsen in dat gebied: Harderwijk, Ermelo, Nunspeet, Elburg, meer als een gemeenschappelijke naamsaanduiding wordt ervaren, waarmee men zich ook beter naar

buiten kan presenteren: Noord-West Veluwe. Overigens blijft onze gemeenschap het moeilijk genoeg hebben in een gebied, waar een dogmatisch, onverdraagzaam christendom de heersende macht is.